

19. Mannréttindadagatal

Allir dagar ársins eru mannréttindadagar

Málefni	Almenn mannréttindi
Þyngdarstig	Stig 2
Aldur	8–13 ára
Tími	120 mínútur til að búa til dagatal; viðbótarlotur í hverjum mánuði
Hópstærð	2–24 börn
Tegund verkefnis	Teiknað, málað, klippt, upplýsingar settar fram á myndrænan hátt
Yfirlit	Búið er til dagatal fyrir hópinn og mikilvægir mannréttindadagar merktir inn á það
Markmið	<ul style="list-style-type: none"> • Að vekja almennan skilning á því hve fjölþætt mannréttindi eru • Að skapa skilning á því hvernig tíminn skiptist niður (t.d. í mánuði, vikur, vikudaga) og vekja athygli á sérstökum merkisdögum • Að auka skipulagshæfileika • Að láta sér detta í hug hvernig halda megi upp á merkisdaga
Undirbúningur	<ul style="list-style-type: none"> • Búðu til eina dagatalssíðu fyrir hvern mánuð og settu vikudagana í dálka • Búðu til og ljósritaðu fyrir hvern hóp lista yfir sérstaka merkisdaga sem vert er að leggja á minnið • Bréfmíði sem á stendur „AFMÆLI!“ fyrir hvert barn og fullorðinn í hópnum
Efniviður	<ul style="list-style-type: none"> • 12 síður í stærðinni A4, helst plasthúðaðar eða festar á pappaspjald • Ljósrit af lista yfir sérstaka merkisdaga • Pennar, merkipennar eða litblýantar fyrir hvern hóp • Límband eða lím • Bréfmíði sem á stendur „AFMÆLI!“ fyrir hvert barn og kennara/leiðbeinanda • Valfrjálst: Viðbótarskraut, lítið dagatal, stytta útgáfan af Barnasáttmálanum (sjá dreifiblað)

Leiðbeiningar

1. Útskýrðu fyrir börnunum að þau eigi að búa til dagatal sem auðveldi þeim að fylgjast með merkisdögum á árinu, einkum þeim dögum sem varða mannréttindi.
 2. Segðu börnunum hvað felst í mannréttindum og skýrðu fyrir þeim (ef þau vita það ekki nú þegar) að börn njóti líka réttinda. Segðu börnunum að nefna dæmi um réttindi barna og nefndu sjálf(ur) dæmi, ef þurfa þykir.
 3. Spyrðu börnin hvort þau viti um einhverja merkisdaga sem tengjast réttindum barna eða mannréttindum. Spyrðu þau um aðra frídaga og segðu þeim að tengja þá við réttindi barna eða mannréttindi. Til dæmis má tengja trúarhátíðir við hugsana- og trúfrelsi, þjóðhátíðardaga við réttinn til ríkisfangs, menningartengda frídaga við réttinn til að njóta eigin menningar. Skrifðu þá alla niður. Fáðu börnin til að láta hugann reika og reyna að muna eftir dögum sem tengja má mannréttindum. Hvettu þau til að láta sér detta eitthvað í hug. Dreifðu síðan listanum yfir „merkisdaga sem vert er að muna“. Bættu við öðrum fríðögum sem nefndir hafa verið. Ræðið um hvernig halda mætti upp á þessa daga til að sýna hvaða gildi þeir hafa fyrir mannréttindi.
- Skiptu börnunum í fjóra hópa og láttu hvern hóp fjalla um þrjá mánuði. Fáðu hverjum hópi þrjár dagatalssíður, líti, mislitan pappír og annað sem þarf til að börnin geti búið sér til dagatal.
4. Segðu börnunum hvað þau eiga að gera:
 - a. Fyrst eiga þau að setja inn dagsetningarnar.

Heimild: Unnið upp úr *Kompás – Handbók um mannréttindafræðslu fyrir ungt fólk* (Evrópuráðið, 2002, Námsgagnastofnun, 2009), bls. 263.

- b. Síðan skrifa þau niður heiti þeirra merkisdaga sem eru í viðkomandi mánuði og skreyta þá þannig að þeir skeri sig úr. Skreytingin skal tengjast þema dagsins og/eða viðkomandi mannréttindum. Þegar frí nær yfir fleiri en einn dag skal auðkenna alla frídagana. Skólafrí skulu teljast með.
 - c. Síðan skal skrifa „FRÍ“ á miða og festa þá með límbandi yfir þessa merkisdaga; þá verður spennandi að kíkja undir miðana.
5. Þegar síðurnar eru tilbúnar eru þær festar upp á vegg eða settar á gólfið þar sem allir geta séð þær. Segðu börnunum að enn vanti nokkra mikilvæga merkisdaga.
 6. Láttu hvert barn fá miða sem á stendur „AFMÆLI!“ Segðu þeim síðan að finna dagatalssíðuna sem afmælisdagurinn þeirra er á, skrifa „_____“ á afmæli“ á réttu dagsetninguna og hylja hana með miðanum sem merktur er „AFMÆLI!“ (tylla miðanum með límbandi svo að hægt sé að fletta honum upp og fjarlægja hann). Að þessu loknu skaltu spyrja börnin hvers vegna afmælisdagur tengjast mannréttindum og skýra fyrir þeim að allir eigi rétt til lífsins og að bera nafn.

Samantekt og mat

1. Ræddu um verkefnið og notaðu spurningar á borð við:
 - a. Fannst ykkur þetta verkefni skemmtilegt?
 - b. Hvað lærðuð þið um dagatalið? Um mannréttindi?
 - c. Hvaða merkisdaga hlakkið þið til? Hvers vegna?
2. Bentu börnunum á að þó að við höfum þessa daga sérstaklega í heiðri njótum við mannréttinda hvern einasta dag. Leggðu fyrir þau spurningar á borð við:
 - a. Hvaða mannréttinda njótið þið daglega? Hvaða mannréttinda njótið þið þessa stundina?
 - b. Njóta öll börn þessara réttinda? Eiga öll börn möguleika á að njóta þeirra?
 - c. Hvað getum við gert til að tryggja að réttindi allra barna séu vernduð? Hver á að sjá um það?
3. Flettdu yfir á nýja síðu í byrjun hvers mánaðar.
 - a. Fjarlægðu miðana af merkisdögum svo að sjá megi hvað stendur til.
 - b. Fræddu börnin um merkingu viðkomandi daga og hvernig þeir tengjast mannréttindum.
 - c. Ræðið saman um hvernig halda skuli upp á hvern þessara daga.

Tillögur um framhald

Í þeim vikum sem innihalda sérstaka mannréttindadaga skal velja verkefni í *Litla-kompás* sem fjallar um málefni sem tengjast þeim degi. Nota skal yfirlitið á bls. 52 við valið.

Hugmyndir um aðgerðir

- Segðu börnunum að skipuleggja hvernig fagna skuli merkisdögum, þar á meðal afmælisdögum.
- Þau langar kannski til að haldið sé almennt upp á einhverja frídaga, svo sem Alþjóðamannréttindadaginn eða Alþjóðadag barna.

Ábendingar til kennara/leiðbeinanda

- Ekki ætti að nota allan listann yfir merkisdaga heldur velja daga sem henta hópnum, jafnvel þótt börnunum sé enn ekki kunnugt um tilefni viðkomandi frídags. Dagarnir sem merktir eru með stjörnu eru sérstaklega mikilvægir með tilliti til réttinda barna og/eða mannréttinda.
- Fylgstu með hópnum við vinnu sína til að öruggt sé að börnin skilji hvaða merkingu hver dagur hefur.

- Séu þjóðhátíðardagar eða tilteknir menningardagar og trúarhátíðir hafðar með ætti að gæta þess að gleyma engum þeirra daga sem haldið er upp á í þeim fjölskyldum og samfélagshópum sem börnin tilheyra. Sérú í vafa skaltu biðja börnin að koma með lista yfir þá að heiman.
- Til að tryggja að haldið sé eins upp á afmæli allra skaltu koma upp ákveðinni hefð þar sem afmælisbörnin eru hyllt á sama hátt. Ef til vill ætti frekar halda upp á nafnadag barnsins en afmælisdaginn, allt eftir því hvaða menningarhefðir er um að ræða.
- Leitaðu leiða til að gera dagatalið lifandi og skemmtilegt. Segðu börnunum að nota endilega viðeigandi tákni fyrir hvern frídag og heiti þeirra á öðrum tungumálum þar sem við á.

Breytingar

- Fyrir yngstu börnin:
 - Láttu þau ljósrita daga mánaðarins af dagatali. Vektu athygli á því að það eru ýmist 28/29, 30 eða 31 dagar í hverjum mánuði og þess vegna byrji ekki mánuðirnir alltaf á sama vikudegi.
 - Láttu þau fá dagatal með dagsetningum og segðu þeim að setja aðeins inn merkisdagana.
- Fyrir elstu börnin: afhentu þeim ljósrít af stytta útgáfunni af Barnasáttmálanum og/eða Mannréttindayfirlýsingunni og láttu þau spreyta sig á að finna samhengi milli frídaganna á síðunum sínum og tiltekinna greina í þessum samningum.

EFNI TIL DREIFINGAR: DAGAR SEM VERT ER AÐ MUNA

1. janúar	Alþjóðadagur friðar
8. mars	Alþjóða kvennadagurinn
21. mars	Alþjóðadagur skóglendis
22. mars	Alþjóðadagur ferskvatnsins
7. apríl	Alþjóðadagur heilbrigðis
22. apríl	Dagur jarðar
1. maí	Alþjóðadagur verkalýðsins
8. maí	Alþjóðadagur Rauða krossins og Rauða hálfmánans
9. maí	Evrópudagurinn
15. maí	Alþjóðadagur fjölskyldunnar
1. júní	Heimsdagur barna*
5. júní	Alþjóðadagur umhverfisins
21. júní	Alþjóðadagur friðar og bænahalds
7. ágúst	Dagur menntunar
8. september	Alþjóðadagur læsis
1. október	Alþjóðadagur tónlistar
5. október	Alþjóðadagur kennara
16. október	Alþjóðamatvæladagurinn
24. október	Dagur Sameinuðu þjóðanna
9. nóvember	Alþjóðadagur gegn kynþáttamisrétti
16. nóvember	Alþjóðadagur umburðarlyndis
20. nóvember	Alþjóðadagur barna*
3. desember	Alþjóðadagur fatlaðra
10. desember	Alþjóða mannréttindadagurinn*

*Dagar sem tileinkaðir eru börnum eru 1. júní, Heimsdagur barna, og 20. nóvember, Alþjóðadagur barna, dagur sem Sameinuðu þjóðirnar og UNESCO hafa í heiðri. Auk þess halda margar þjóðir upp á sinn eigin Barnadag.

EFNI TIL DREIFINGAR: DAGATAL

Mánudagur	Þriðjudagur	Miðvikudagur	Fimmtudagur	Föstudagur	Laugardagur	Sunnudagur
						
						

